

แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวในตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง
ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

The participatory approach for tourism environmental management
in Wat Klang Khu Wiang floating market, Sub - District Sampatuan,
Nakhorn Chai Si District, Nakhorn Pathom Province

ฉัตรนันทน์ ประทุม

สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
pratuma@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวในตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวของตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง ต.สัมปทวน อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตการณ์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้มีทั้งหมด 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำชุมชน ประชากรในพื้นที่ และกลุ่มผู้ประกอบการร้านค้า จากนั้นนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา สรุปและตีความ (Conclusion and Interpretation) ทำการสังเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการศึกษาเชิงพรรณนาความ (Descriptive) จากการศึกษาพบว่า การสร้างแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมในตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง ภายในตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงมีความเป็นแหล่งท่องเที่ยวสีเขียว เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชน ทั้งยังมีกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และคนในชุมชนมีความตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้คงอยู่ แต่ยังคงขาดความเข้าใจในรูปแบบการดำเนินงานหัวใจสีเขียว ดังนั้นควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนให้ความรู้แก่ชุมชนเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การจัดการสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวโดยชุมชน ตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง

Abstract

This research topic was "The participatory approach for tourism environmental management in Wat Klang Khu Wiang floating market, Sub - District Sampatuan, Nakhorn Chai si District, Nakhorn Pathom province" its objective was to establish the participatory approach for tourism environmental management in Wat Klang Khu Wiang floating market. There were 3 targeted groups to be interviewed in this study which included; 1) group of community leaders; 2) group of local populations and 3) group of retail entrepreneurs. In-depth interview was the method for data collection to conduct content analysis together with descriptive explanation. The results of studying revealed that Wat Klang Khu Wiang floating market, had been employed method of 7 Greens and found it was the greenery tourism attraction. However., there of people were still lack of understanding the model operation of green Tourism. Consequently should be the relevant agencies to support people Education surrounding Wat Klang Khu Wiang floating market.

Keywords: participation, environmental management, community-based tourism, Wat Klang Khu Wiang floating market

1. บทนำ

จากความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทางด้านเทคโนโลยี ด้านคมนาคมและโทรคมนาคม ซึ่งรวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ความสะดวกและรวดเร็วในการเดินทาง มีผลให้การท่องเที่ยวขยายตัวขึ้น “กรมการท่องเที่ยว” ได้สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวไทยปี 2558 โดยประเมินจากข้อมูลเบื้องต้น ณ วันที่ 1 มกราคม 2559 พบว่าในปีที่ผ่านมา มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาเที่ยวไทยมากถึง 29.88 ล้านคน ขยายตัว 20.44% สร้างรายได้ 1.44 ล้านล้านบาท ขยายตัว 23.53% ถือว่ามีการเติบโตสูงที่สุดเป็นประวัติการณ์ โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2557 มากถึง 2.7 แสนล้านบาท ส่วนการเดินทางเที่ยวภายในประเทศ จากข้อมูลเบื้องต้นประเมินว่าคนไทยเดินทางเที่ยวในประเทศ 138.8 ล้านคน สร้างรายได้ 7.9 แสนล้านบาท ส่งผลให้ในปี 2558 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ที่ 2.23 ล้านล้านบาทสูงกว่าเป้าหมายที่วางไว้ 2.20 ล้านล้านบาท ซึ่งเกินกว่าเป้าหมายที่วางไว้ 3 หมื่นล้านบาท เว็บไซต์ทันเศรษฐกิจ (<http://www.thansettakij.com>, สืบค้นเมื่อ 31 สิงหาคม พ.ศ.2559)

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยนั้นมีแหล่งท่องเที่ยวมากมายหลายประเภทซึ่งแหล่งท่องเที่ยวของไทยนั้นกำลังเป็นที่นิยมสำหรับชาวต่างชาติเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นแถบประเทศเพื่อนบ้านเอเชีย หรือแม้กระทั่งนักท่องเที่ยวแถบยุโรป ซึ่งจะสังเกตเห็นได้ว่า สถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยนั้นมีนักท่องเที่ยวมากมายหลากหลายประเทศ เชื้อชาติและมีแนวโน้มว่าจะมากขึ้นเรื่อย ๆ และยิ่งรวมถึงชาวไทยด้วยกันนั้นก็หันมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งผลจากการท่องเที่ยวนี้ทำให้รายได้ของประเทศไทยสูงขึ้น มีเศรษฐกิจที่ดีขึ้นต่างชาติให้ความสนใจและหันมาลงทุนร่วมมือกับไทยในการดำเนินงานหรือร่วมมือกันทางธุรกิจมากขึ้นไม่จะเป็นการค้าขายหรือธุรกิจท่องเที่ยวเป็นต้น และยังส่งผลให้มีการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนมากขึ้นทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนดีกว่าเดิม มีงานทำมาก รวมถึงยังช่วยลดปัญหาสังคมต่าง ๆ ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น แต่ก็นับว่าการท่องเที่ยวในประเทศไทยนั้นช่วยให้เศรษฐกิจไทยดีขึ้นเป็นอย่างมาก เป็นตัวนำรายได้เข้าสู่ประเทศอย่างมหาศาลซึ่งในจุดนี้รัฐบาลก็ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวจึงได้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทะเล อุทยาน ป่าไม้ โบราณสถานวัด เป็นต้น ให้มีความสะอาดและมีจุดสนใจมากขึ้นหรือแหล่งที่พักที่สะดวกสบายเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการลงทุนที่ตรงจุดและสำหรับเรานั้นก็ควรรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวช่วยกันอนุรักษ์รักษาแหล่งท่องเที่ยวให้คงอยู่ในสภาพที่สวยงามคงเดิมไว้เพราะประเทศไทยนั้นถือได้ว่ามีแหล่งทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ เป็นประเทศแห่งการท่องเที่ยวที่ดีแห่งหนึ่งของประเทศและเป็นที่ยอมรับอย่างมาก เว็บไซต์การท่องเที่ยวไทย (<http://www.nookoii.blogspot.com>, สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม พ.ศ.2559)

สถาบันการท่องเที่ยวชุมชนได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวชุมชนถือว่าการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นการกำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชนและมีบทบาทเป็นเจ้าของสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน โดยมองว่าการท่องเที่ยวต้องทำงานครอบคลุมทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และทรัพยากรสิ่งแวดล้อม โดยมีชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนในการจัดการการท่องเที่ยวและถือว่าการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและสร้างโอกาสให้กับชุมชนให้คนในชุมชนได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการวางแผนทิศทางในการพัฒนาชุมชนของตนเองให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการทรัพยากรและกระจายอำนาจการตัดสินใจ โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือควบคู่ไปกับการพัฒนาชุมชน เว็บไซต์สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (<http://www.cbt-i.org>, สืบค้นเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ.2559)

จังหวัดนครปฐมตั้งอยู่ในเขตชานเมืองกรุงเทพมหานคร มีอารยธรรมที่สำคัญเนื่องจากมีประวัติความเป็นมายาวนานในดินแดนสุวรรณภูมิ เป็นเมืองที่เก่าแก่และรุ่งเรือง จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์กล่าวว่า เมืองนครปฐมแต่เดิมนั้นตั้งอยู่ริมทะเลเป็นเมืองเก่าแก่ ต่อมาได้เกิดความแห้งแล้งขึ้นในเมืองนครปฐม เพราะกระแสน้ำที่ไหลผ่านตัวเมืองเปลี่ยนเส้นทางประชาชนจึงอพยพไปตั้งหลักอยู่ริมแม่น้ำและสร้างเมืองใหม่ขึ้นชื่อ เมืองนครไชยศรีหรือศรีวิชัย นครปฐมกลายเป็นเมืองร้างมาเป็นเวลาหลายร้อยปี จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะที่ยังทรงผนวชได้ทรงตั้งไปพบพระปฐมเจดีย์ และทรงเห็น

ว่าเป็นเจดีย์องค์ใหญ่ และให้ขุดคลองเจดีย์บูชาเพื่อเสด็จมานมัสการสะดวกขึ้น ต่อมาได้เกิดการริเริ่มก่อสร้างทางรถไฟผ่านเมืองนครปฐมเกิดขึ้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดให้ตัดถนนเพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้สะดวกในการเดินทางสัญจรมาท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐมมากขึ้น เดิมแล้วจังหวัดนครปฐมก็มีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งที่เป็นเอกลักษณ์และโดดเด่น อีกทั้งยังเป็นที่ยู้งักกันแพร่หลายในกลุ่มนักท่องเที่ยว และเนื่องด้วยจังหวัดนครปฐมตั้งอยู่ใกล้แม่น้ำที่สำคัญไหลผ่านจึงทำให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่วิจิตรที่แสดงถึงวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของชาวบ้านที่อยู่กันมาช้านาน ได้มีการส่งเสริมทางการท่องเที่ยวให้ตลาดน้ำเกิดขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง ได้แก่ ตลาดน้ำดอนหวาย ตลาดน้ำลำพญา ตลาดท่านา และตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง (สำนักงานจังหวัดนครปฐม <http://www.nakhonpathom.go.th>, สืบค้นเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2559)

ตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง ตั้งอยู่ที่ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม อยู่ในความดูแลของวัดกลางคูเวียง ซึ่งวัดกลางคูเวียงเดิมชื่อ วัดกลางลาว เป็นตลาดน้ำขนาดเล็กที่ยังคงความเป็นธรรมชาติได้ดี โดยมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม ภูมิอากาศที่ดี เนื่องจากมีบริเวณแนวต้นไม้ริมฝั่งที่ใกล้สายน้ำที่สร้างความชุ่มชื้น และมีบรรยากาศที่เย็นสบาย เพราะมีสายลมพัดพาความเย็นมาให้ตลอดทุกฤดู จึงเหมาะที่จะเป็นที่พักผ่อนได้สัมผัสกับธรรมชาติบริเวณสองฝั่งของแม่น้ำนครชัยศรี และความเก่าแก่ของชุมชนตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง ทำให้เป็นจุดดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวที่ต้องการกับการสัมผัสธรรมชาติและนักท่องเที่ยวที่ชอบการอนุรักษ์ความเป็นไทยและความเก่าแก่ของตลาดน้ำโบราณ มีรูปแบบการค้าขายเป็นแบบไทย คือความอบอุ่น มีน้ำใจให้กับทั้งต่อผู้ขายด้วยกันเองและนักท่องเที่ยว ผู้ค้าขายในตลาดน้ำแห่งนี้ส่วนใหญ่จะเป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนโดยรอบวัดกลางคูเวียง ต่อมาตลาดน้ำแห่งนี้ได้เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชน (ทัวร์ออนไทย <http://www.touronthai.com>, สืบค้นเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

จากการศึกษา ตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงเบื้องต้นสุธาทิพย์ เข็มน้อย, (2544 : 15) ได้ให้ แนวทางในการให้ข้อมูล การท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน ทั้งวิถีชีวิตและวัฒนธรรม รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในชุมชนมนุษย์ก็ถือว่าเป็นต้นเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดมลพิษทางสิ่งแวดล้อมเพราะมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมและมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อย่างใกล้ชิด มนุษย์เป็นผู้ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในโลก และได้ทำลายความสมดุลแห่งธรรมชาติทุกหนทุกแห่งที่มนุษย์อาศัย การที่มนุษย์ทำลายธรรมชาติจนก่อให้เกิดมลพิษจากที่ละน้อยจนเพิ่มขึ้นสามารถลดปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว เพื่อให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการป้องกัน การดูแล การวางแผนและจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษานโยบายการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวในตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง ต.สัมปทวน อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยว และศึกษาแนวทางการพัฒนาตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง ทั้งนี้ยังเพื่อเป็นการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสมบูรณ์ครบรูปแบบ โดยคาดว่าผลจากการศึกษาที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเพื่อเป็นการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงให้คงอยู่ต่อไปอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างแนวการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวของตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง ต.สัมปทวน อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม

3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ประเภทของสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยว

สิ่งแวดล้อมเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมีหลายประเภท ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ประกอบด้วยสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างแนบแน่นและเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

มีชัย วรรณยุกต์, (2535 : 1-2) ได้กล่าวว่า นอกจากสิ่งแวดล้อมจะหมายถึง ทุกสรรพสิ่งแล้ว สิ่งแวดล้อมยังเป็นสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ล้วนมีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อความเป็นอยู่และการอยู่รอดและมีความสัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิตและมนุษย์รวมทั้งวิถีจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์เป็นอย่างมาก เช่นเดียวกับ สยาม อนุศรีมรกต, (2549 : 3) สามารถจำแนกประเภทของสิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1 สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ อากาศ แสงแดด ป่าไม้ สัตว์ ฯลฯ ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาตินี้ บางชนิดอาจต้องใช้เวลาอันยาวนานนับร้อยนับพันปีจึงจะเกิดขึ้นมาได้ แต่บางชนิดก็อาจใช้เวลาในการเกิดขึ้นเพียงแค่ชั่วโมง หรือเพียงวันเดียวก็สามารถเกิดขึ้นได้ สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาตินี้สามารถแบ่งย่อยออกไปได้อีก 2 ประเภท

- 1) สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มีชีวิตซึ่งได้แก่ มนุษย์ สัตว์ พืช ฯลฯ สิ่งมีชีวิตเหล่านี้อาจมีรูปร่างแปลก ๆ แตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดและพันธุกรรมของสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น
 - 2) สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มีชีวิตอาจเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้จับต้องได้ หรือเป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้ เช่น น้ำ อากาศ เป็นต้น
- #### 2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น

สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจอาจเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (<https://www.gotoknow.org>, สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ.2559) ได้ให้คำจำกัดความไว้ดังต่อไปนี้

1) วัฒนธรรม เป็นแนวทางปฏิบัติวิถีดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนแต่ละชุมชนที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ แสดงถึงภูมิปัญญาของคนรุ่นก่อนที่ส่งต่อมาสู่คนรุ่นหลังและสะท้อนถึงตัวตนที่ชัดเจน เช่น เอกลักษณ์ประจำชาติของคนไทยที่มีลักษณะเฉพาะตัว

2) ประเพณี เป็นแบบแผนของความเชื่อที่ส่งผลการกระทำค่านิยม ทศนคติ ศีลธรรม จารีต ระเบียบแบบแผน ตลอดจนการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เห็นว่าดีงามถูกต้อง แล้วส่งต่อเป็นมรดกให้กับคนรุ่นหลังยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติและปรับปรุงให้ดีขึ้นและเผยแพร่ออกไปสู่สังคมอื่น ๆ ด้วย

สรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อมก็คือทุกสรรพสิ่งมีอยู่ 2 ประเภท เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติมีทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งที่มีชีวิตก็จะมีทั้ง มนุษย์ สัตว์ พืช และอื่น ๆ อีกมากมาย อาจมีรูปร่างแปลก ๆ แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับพันธุกรรมของสิ่งต่างเหล่านั้น และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นก็จะมีทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจอาจเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ทั้งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตนมีทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคม

หลักการจัดการสิ่งแวดล้อม

เกษม จันทร์แก้ว, (2525 : 202) ได้ให้ความหมายของการจัดการสิ่งแวดล้อมว่า หมายถึง กระบวนการกระจายทรัพยากรที่สำคัญทั้งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสนองความพอใจในการนำสิ่งแวดล้อมไปใช้อย่างเหมาะสมในการเป็นปัจจัยหลักและปัจจัยรองในอนาคต

กนก จันทร์ทอง, (2541 : 101) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์อัตราการเพิ่มเป็นไปตามข้อจำกัดทางธรรมชาติทำให้ไม่เพียงพอกับความต้องการของมนุษย์ซึ่งมีความต้องการเพิ่มขึ้นสูงมาก

2. ประชากรโลกเพิ่มขึ้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคมโดยใช้ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีทำให้มนุษย์เกิดพฤติกรรมในการบริโภคสูงขึ้นหรือเกิดค่านิยมในการบริโภคนิยมและวัตถุนิยมทำให้การบริโภคของมนุษย์เพิ่มมากขึ้นส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอลงและเกิดวิกฤตสิ่งแวดล้อมทั้งระดับโลกและระดับท้องถิ่น เช่น เกิดภาวะโลกร้อนขึ้น ภัยพิบัติเพิ่มความรุนแรง พิษภัยจากสารพิษเพิ่มมากขึ้นเกิดความสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพดินเสื่อมคุณภาพและป่าไม้ถูกทำลายมากขึ้น เป็นต้น

3. ทัศนคติ ความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีบางอย่างของมนุษย์ ทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น การถางป่า เผาป่า การเล่นกีฬาประเภทยิงนก ตกปลา ล่าสัตว์ การต้องการความสะดวกสบาย สนุกสนานโดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เช่น การสร้างถนน สร้างสนามกอล์ฟ สร้างรีสอร์ท การทำสงคราม การคมนาคมขนส่ง การค้าและบริการ การเกษตรและอุตสาหกรรม เป็นต้น

4. นโยบายของรัฐบาล บางครั้งได้มีส่วนทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น การให้สัมปทาน แหล่งแร่ การสร้างเขื่อนและการพัฒนาโดยไม่คำนึงถึงการรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้นนอกจากนี้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมจะมีขั้นตอนคล้ายคลึงกับการจัดการในด้านอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

1. การศึกษาปัญหาและขอบเขต
2. การวิเคราะห์ขั้นตอนของการดำเนินการ
3. การเตรียมแผนงาน
4. การดำเนินการตามแผน
5. การประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินการ

หลักการจัดการสิ่งแวดล้อมสามารถใช้หลักแนวคิด 7 Greens เพื่อนำมาพัฒนาและขับเคลื่อนให้ตลาดการท่องเที่ยวเกิดเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ที่ยึดหลักคำว่า “สีเขียว”

พัฒน์มาศ วงศ์พัฒนาศิริ (2553 : 94) ได้กล่าวว่า หัวใจสีเขียว (Green Heart) ควรมีหัวใจสีเขียวจะต้องมีทัศนคติ มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและภัยคุกคามจากภาวะโลกร้อนที่มีต่อการท่องเที่ยว ต้องมีการปฏิบัติเพื่อป้องกันรักษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมอย่างมีความรู้ความเข้าใจและวิธีการที่ถูกต้อง โดยหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนเข้ามามีความร่วมมือ เพื่อลดการใช้พลังงานใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเพื่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด ซึ่งก่อให้เกิดการส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทของเยาวชนให้มีส่วนร่วมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อลดภาวะโลกร้อน

วรวิชญ์ (2551 : 74) ได้กล่าวว่า รูปแบบการเดินทางสีเขียวจะต้องเป็นการใช้ยานพาหนะที่ประหยัดพลังงานและลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของภาวะโลกร้อน จึงมีการรณรงค์ให้คนที่จักรยานแทนการเดินทางด้วยรถยนต์ จะช่วยลดปัญหาการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

จากการค้นคว้าเว็บไซต์ไทยแลนด์อะเมซิ่ง (<https://thailandamazingland.wordpress.com>, สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ.2559) โดยการใช้แนวคิดของ 7 Greens เพื่อเป็นการรณรงค์ให้คนรุ่นใหม่ร่วมกันสร้างสรรค์และพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดรูปแบบที่ยั่งยืน อีกทั้งยังมีการอนุรักษ์และใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวสีเขียวแห่งอนาคต โดยใช้แนวคิด 7 Greens ได้แก่

1. Green Heart : หัวใจสีเขียว
2. Green Logistics : รูปแบบการเดินทางสีเขียว
3. Green Attraction : แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว

4. Green Community : ชุมชนสีเขียว**5. Green Activity : กิจกรรมสีเขียว****6. Green Service : การบริการสีเขียว****7. Green Plus : ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม**

สรุปได้ว่า การจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นกระบวนการวางแผนในการจัดระบบการแก้ไขพัฒนาสิ่งแวดล้อม สนับสนุนให้มีการใช้ที่เหมาะสม ประหยัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดเอื้ออำนวยต่อมวลมนุษยและไม่เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม ในการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นจะต้องมีการพิจารณาตรวจสอบทรัพยากรในพื้นที่อย่างดี แล้วมีการตัดสินใจว่าจะทำอะไรไม่ให้เกิดอันตรายมากจนทำให้สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์อาศัยอยู่ต้องเสียไป โดยมีการวางแผนจัดการที่ดีมีดำเนินการต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำหลักแนวคิด 7 Greens มาใช้ในการดำเนินงานและส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทย ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ทั้งยังเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถคงอยู่ตลอดไป

รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาผ่านท้องถิ่นเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารและพัฒนาท้องถิ่นสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด ด้วยการแสดงความคิดเห็น การเสนอแนะหรือการเสนอความต้องการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในรูปของการใช้สิทธิ์เลือกทางเลือกเพื่อให้เป็นฉันทามติ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ธีระพงษ์ แก้วหาญ, (2543 : 149-163) ได้กล่าวถึงขั้นตอนและระดับการมีส่วนร่วม โดยใช้เกณฑ์ในการจำแนกแตกต่างกันทั้งหมด 4 ระดับได้แก่

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การวางแผนการดำเนินกิจกรรมเป็นขั้นตอน

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

Singhal อ้างถึงโนจินตวีร์ เกษมสุข, (2554 : 12) ได้กล่าวว่า นอกจากระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนยังได้ถูกนำเสนอผ่านหลักการ 6 Cs ซึ่งประกอบไปด้วย

1) Co-operation การร่วมมือของคนในท้องถิ่นหมายถึง การดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนและต้องอาศัยความร่วมมือของทุกคนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญการพัฒนาจึงจะประสบความสำเร็จ

2) Compliance การยินยอมทำงานเพื่อคนในท้องถิ่นหมายถึง บุคคลที่ได้รับมอบหมายภารกิจหรือหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นต้องมีความยินยอมที่จะทำงานเพื่อท้องถิ่นของตนด้วยความเต็มใจ

3) Consultation การให้คำปรึกษา หมายถึง การสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้คำปรึกษาอย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งการปรึกษาหารือถือเป็นกระบวนการในการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยกระบวนการดังกล่าวนี้ได้ให้ความสำคัญกับการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) และการสื่อสารในแนวนอน (Horizontal Communication)

4) Cooperation การให้ความร่วมมือ หมายถึง การที่สมาชิกภายในชุมชนและบุคคลภายนอกทำงานร่วมกันเพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม

5) Co-learning การเรียนรู้ร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกภายในชุมชนและบุคคลภายนอก ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันอันจะนำไปสู่การทำงานเป็นทีม

6) Collective Action การลงมือกระทำร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกภายในชุมชนเป็นผู้กำหนดแนวทางในการพัฒนาชุมชนของตนและขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่นักวิชาการทั้งหลายได้ให้ความหมายไว้นั้น คือ รูปแบบหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมที่เน้นความสามัคคีหรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเป็นหลักสำคัญ ซึ่งต้องมีการยอมรับซึ่งกันและกัน ยอมเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความสามารถในการตัดสินใจของทุก ๆ ฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งไม่ถือว่าฝ่ายใดถูกหรือฝ่ายใดผิดมากกว่ากัน แต่เป็นการยอมรับสิทธิของทุก ๆ คนผู้ที่มีส่วนร่วมทางความคิดที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชนจะต้องมีขั้นตอนและกระบวนการต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมช่วยในการทำงาน การที่ประชาชนภายในพื้นที่มีการรวมกลุ่มในรูปแบบประชาคมหรือชุมชน เป็นการสนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ร่วมคิดร่วมทำร่วมกันแก้ไขปัญหา ซึ่งการแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องมีการร่วมมือทำพร้อม ๆ กันในทุกระดับ โดยพัฒนาท้องถิ่นผ่านองค์กรต่าง ๆ และการพัฒนาท้องถิ่นนั้น ๆ ต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนภายในท้องถิ่น การเรียนรู้ร่วมกันและการลงมือทำจึงจะสามารถทำให้เป้าหมายที่ตั้งไว้ประสบผลสำเร็จ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 20 ท่าน คือ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดูแลตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง ผู้ประกอบการร้านค้าและชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบวัดกลางคูเวียง ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
วิธีการศึกษา

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ การสำรวจพื้นที่และทำการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย โดยการสัมภาษณ์เจ้าอาวาส กรรมการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ประชาชนในชุมชนและผู้ประกอบการร้านค้า

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ การค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากหนังสือ ตำรา บทความวิชาการจากห้องสมุดและระบบสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต เอกสารของหน่วยงานราชการและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบการสังเกตการณ์มีส่วนร่วม

5. ผลการศึกษา

หลักการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยว

หลักการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยว นั้น เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อขับเคลื่อนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยต้องมีการคำนึงถึงหลักการเพื่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างเป็นระบบระเบียบและง่ายต่อการพัฒนาในแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้หลักการ 7 Greens ดังนี้

1 Green Heart : หัวใจสีเขียว คำว่า หัวใจสีเขียว (Green Heart) นั้นเป็นการทำให้คนในชุมชนได้เข้าใจถึงธรรมชาติที่ก่อให้เกิดความรู้สึกรักและตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยว เพื่อป้องกันรักษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมด้วยความรู้ ความเข้าใจและวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์และเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมโดยการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์

2 Green Logistics : รูปแบบการเดินทางสีเขียว รูปแบบการเดินทางสีเขียว (Green Logistics) เป็นการเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้วยรูปแบบการคมนาคมหรือการขนส่งจากแหล่งที่อยู่อาศัยไปยังแหล่งท่องเที่ยว เน้นการประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานทดแทน และเป็นการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า เพื่อเป็นการลดภาวะโลกร้อน

3 Green Attraction : แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว (Green Attraction) จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีและการดำเนินงานในทิศทางของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการประสานการใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวให้คงสภาพดั้งเดิมของแหล่งท่องเที่ยวไว้ให้ได้ เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ปราศจากมลพิษทางสิ่งแวดล้อมมีความเป็นธรรมชาติมากที่สุด

4 Green Community : ชุมชนสีเขียว ชุมชนสีเขียว (Green Community) ต้องเป็นชุมชนที่เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ต้องคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตอันเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน และคนในชุมชนต้องมีความภาคภูมิใจในวิถีชีวิต อีกทั้งต้องเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวให้ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

5 Green Activity : กิจกรรมสีเขียว กิจกรรมสีเขียว (Green Activity) เป็นกิจกรรมที่ให้ความสำคัญความเป็นธรรมชาติในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวต้องให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการรักษาทรัพยากรและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งยังเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินและต้องไม่เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว

6 Green Service : การบริการสีเขียว การบริการสีเขียว (Green Service) เป็นรูปแบบการให้บริการของนักรธุรกิจท่องเที่ยวแขนงต่าง ๆ ที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวด้วยมาตรฐานคุณภาพที่ดี การเลือกใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้รวมถึงการจัดระบบบำบัดของเสีย ขยะ สิ่งปฏิกูลที่เกิดจากนักท่องเที่ยวด้วย

7 Green Plus : ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Green Plus) เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เมื่อมีการเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งต่าง ๆ นอกจากจะให้เกิดความสนุกสนานรื่นเริงแล้วนักท่องเที่ยวยังต้องคำนึงถึงการรักษาและทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

6. การอภิปรายผล

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวของตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

การมีส่วนร่วมในพื้นที่ของตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชนและแหล่งท่องเที่ยว

1) การมีส่วนร่วมในด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงนั้น การมีส่วนร่วมในด้านการรับรู้ของตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง คนภายในชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากผู้นำชุมชนและหน่วยงานภาคต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสนับสนุนดูแล โดยผ่านช่องทาง การกระจายเสียงผ่านวิทยุ การโฆษณาทางเว็บไซต์ ป้ายประชาสัมพันธ์ การบอกต่อกันเพื่อให้รับรู้และเข้าใจในทิศทางเดียวกัน

2) การมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจของชุมชนตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงชาวบ้านนั้น คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจโดยการเข้าร่วมการประชุมที่เกิดขึ้นภายในชุมชนตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง โดยมีการลงมติความเห็นชอบแต่ละบุคคล เช่น การยกมือเพื่อออกเสียงหรือการเพิ่มเติมข้อเสนอแนะที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามความเห็นชอบของคนในชุมชน

3) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงนั้นมีการวางแผนและดำเนินงาน โดยมีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการวางแผนในกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น และคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ เช่น การจัดสถานที่งานประจำปี การจัดงานเทศกาล การจัดฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแก่คนในชุมชน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในพื้นที่ตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงภายในชุมชนของตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงมีการกระจายผลประโยชน์แก่คนในชุมชนทั้งจากทางตรงและทางอ้อม ซึ่งทางตรงเป็นการนำสินค้าที่มีอยู่แล้วนำมาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวในตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงให้เกิดรายได้ ได้แก่ การนำสมุนไพรในพื้นที่มาทำยาสมุนไพรเพื่อรักษาโรคต่าง ๆ หรือ

การนำพืชผัก ผลไม้จากสวนของชาวบ้านเองมาขายให้นักท่องเที่ยว ด้านทางอ้อม เป็นการเลือกซื้อสินค้าจากพื้นที่ใกล้เคียง แล้วนำมาจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวภายในตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง เพื่อสร้างรายได้และสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน ส่งผลให้คนในชุมชนมีการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

5) การมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผลในตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตและติดตามเป็นกระบวนการที่เพิ่มขึ้นเพื่อสำรวจ ความเห็น ความชอบ และความคาดหวังของผู้เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมที่จะเกิดขึ้นภายในอนาคต เช่น การพัฒนาคุณภาพสินค้าที่นำมาจำหน่าย การได้รับผลกำไรหรือขาดทุนในการจัดงานแต่ละครั้งเพื่อนำไปปรับปรุงในการจัดงานครั้งต่อไป

7. บทสรุป

การมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล ในตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับผู้บริหารระดับสูง และผู้นำท้องถิ่นรวมถึงหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องจะมีการติดตามและประเมินผลหลังจากการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เสร็จสิ้นแล้ว เพื่อให้ได้ข้อสรุปและทราบถึงปัญหา รวมถึงอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งนำปัญหาที่ได้พบไปเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป

8. ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ทางด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางศาสนาในวัดกลางคูเวียง ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาวัดกลางคูเวียงให้เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ควรมีการศึกษาเรื่องประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวในตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง เนื่องจากตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงขาดการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ที่ดี เพื่อให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ รวมถึงเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ควรมีศึกษาแนวทางในด้านการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการของผู้นำชุมชนในการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวในตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดการอย่างเป็นระบบและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์แบบ

9. อ้างอิง

กนก จันทร์ทอง. (2541). **สิ่งแวดล้อมศึกษา : ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม**. ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทาง

การศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

เกษม จันทร์แก้ว. (2525ก). **หลักการสิ่งแวดล้อมศึกษา**. กรุงเทพฯ : คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เกษม จันทร์แก้ว. (2540). **วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ : อักษรสยาม.

ธีระพงษ์ แก้วหาญ. (2543ก). **กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง** : ประชาคม ประชาสังคม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พะยอม ธรรมบุตร. (2549). **เอกสารประกอบการเรียนการสอนเกี่ยวองค์ประกอบของการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : สถาบัน

พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ.

พัฒน์มาศ วงศ์พัฒนศิริ. (2553ก). **แนวคิด 7 Greens การปรับตัวเพื่อมุ่งสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. ฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

มีชัย วรสายัณห์. (2535ก). **มนุษย์และสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์

วรวิชัย. (2551ก). **คู่มือใช้ชีวิตในยุคโลกร้อน**. นนทบุรี : อมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์.

วินัย วีระพัฒน์นนท์. (2540ก). **วิกฤตสิ่งแวดล้อมทางตันแห่งการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : เรือนแก้ว.

สุชาติพิทย์ เข็มน้อย. (2544). **ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**

ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร

เว็บไซต์การท่องเที่ยวของไทย

<http://www.nookoii.blogspot.com>, สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม พ.ศ.2559

เว็บไซต์ทันเศรษฐกิจ

<http://www.thansettakij.com>, สืบค้นเมื่อ 31 สิงหาคม พ.ศ.2559

เว็บไซต์ทัวร์ออนไทย

<http://www.touronthai.com>, สืบค้นเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2559

เว็บไซต์ไทยแลนด์อะเมซิงแลนด์ (ก)

<https://thailandamazingland.wordpress.com>, สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ.2559

เว็บไซต์สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน

<http://www.cbt-i.org>, สืบค้นเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ.2559

เว็บไซต์สำนักงานจังหวัดนครปฐม

<http://www.nakhonpathom.go.th>, สืบค้นเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2559

เว็บไซต์สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน

<https://www.gotoknow.org>, สืบค้นเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2559